Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2019-02-13

LS 2017-1528

Regionstyrelsen

Motion 2017:74 av Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S) om den efterföljande vården för sexuellt våldsutsatta

Föredragande regionråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

I motion 2017:74 föreslår Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S) att fullmäktige ska ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att som komplement till den akuta vård som bedrivs vid Södersjukhuset inrätta en mottagning med efterföljande vård för personer som utsatts för sexuellt våld och övergrepp.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

Motion 2017:74 av Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Regionrådsberedningens motivering

Att utsättas för sexuella övergrepp är en fruktansvärd upplevelse och alla som drabbats ska känna sig trygga med att man får bra och trygg vård med rätt stöd. Personer som utsatts för sexuellt våld är i hög utsträckning traumatiserade till följd av övergreppet och då ska man, som patient, få ett snabbt individanpassat omhändertagande av personal med rätt kompetens.

Sedan flera år tillbaka finns en särskild enhet på Södersjukhuset för det akuta omhändertagandet av patienter som utsatts för sexuellt våld. På denna enhet finns även psykiatrisk vård.

Traumabehandling, där behandling av sexuella trauman ingår, är en del av specialistpsykiatrins uppdrag. I regionen finns flertalet verksamheter som

arbetar med den efterföljande vården, och de verkar sedan årsskiftet under nya avtal. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen bedömer att regionen erbjuder en traumavård med hög kompetens, god tillgänglighet och snabb behandling. Det är viktigt att regionen fortsätter följa och säkerställa att tillgängligheten och kompetensen i verksamheterna är god. I Region Stockholm är traumarelaterade syndrom en högt prioriterad fråga.

Flera vårdgivare inom specialistpsykiatrin har speciella enheter som arbetar med traumabehandling, och erbjuder god kvalitet och patientsäkerhet för sexuellt utsatta. Exempelvis kan nämnas att SLSO erbjuder, för traumasyndrom, traumafokuserad kognitiv beteendeterapi (KBT), psykopedagogiska insatser och psykosociala stödinsatser på öppenvårdsmottagningarna. I behandlingsutbudet finns också annan individuell psykologisk behandling. Även behandling i grupp erbjuds, fysioterapeutiska insatser samt farmakologisk behandling.

Capio Maria erbjuder en manualbaserad behandling av trauma och beroende med behandlingsmetoden COPE och WeMind erbjuder medicinering och KBT. Den KBT-behandling som ges är den som WeMinds vetenskapliga råd bedömt har starkast evidens gällande trauma.

Detta ligger också i linje med Region Stockholms regionala vårdprogram för ångestsyndrom. Järvapsykiatrin har tillgång till cirka 20 psykologer och psykoterapeuter som kan bedriva traumafokuserad psykoterapi i verksamheten. Utbudet är stort och kan med andra ord erbjuda en mångfacetterad vård och omhändertagande för de som blivit traumatiserade till följd av sexuella övergrepp.

Motionärerna lyfter Kris- och traumacentrum som ett exempel på ytterligare en verksamhet med stor erfarenhet av behandling för personer som utsatts för våld och sexuella övergrepp i regionen. Det är viktigt att idé- och utvecklingskraften hos entreprenörer och idéburna organisationer tas tillvara på för att öka vårdutbudet, tillgängligheten och valfriheten för patienterna. Region Stockholm ser positivt på en mer modern lagstiftning som bättre tillvaratar idéburna organisationers möjlighet att bedriva hälso- och sjukvård. Regionen ska också göra en fördjupning av möjligheterna att stärka idéburna välfärdens konkurrenskraft inom välfärden.

Regionrådsberedningen delar därför hälso- och sjukvårdsförvaltningens bedömning att det inte är nödvändigt med en särskild mottagning med efterföljande vård för personer som utsatts för sexuellt våld och övergrepp. Därmed anser regionrådsberedningen motionen besvarad.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:74
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 4 december 2018
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 11 oktober 2018

Irene Svenonius Anna Starbrink

Regionledningskontoret
Regionledningskontoret
SLL Styrning och strategi
Peter Rönnerfalk

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-01-14

LS 2017-1528

Regionstyrelsen

Motion 2017:74 av Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S) om den efterföljande vården för sexuellt våldsutsatta

Ärendebeskrivning

I motion 2017:74 föreslår Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S) att fullmäktige ska ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att som komplement till den akuta vård som bedrivs vid Södersjukhuset inrätta en mottagning med efterföljande vård för personer som utsatts för sexuellt våld och övergrepp.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:74
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 4 december 2018
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 11 oktober 2018

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Motion 2017:74 av Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Personer som har utsatts för sexuellt våld är i hög utsträckning traumatiserade till följd av övergreppet. Traumatiserade patienter behöver ett snabbt individanpassat omhändertagande av personal med rätt kompetens. Vid Södersjukhuset finns sedan flera år tillbaka en särskild enhet för det akuta omhändertagandet av patienter som utsatts för sexuellt

våld, inkluderat psykiatrisk vård. Regionen har tidigare samarbetat med den utomstående aktören Kris- och traumacentrum utifrån bedömningen att kompetens saknades inom psykiatrin. Utbudet av olika behandlingsmetoder hos befintliga vårdverksamheter har breddats och kompetensen inom traumaområdet har nu stärkts. Förvaltningen anser att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
En särskild enhet för det akuta omhändertagandet av offer för sexuellt våld har under de senaste tio åren byggts upp i kvinnoklinikens regi vid Södersjukhuset. Enheten har utvecklat en hög kompetens inom området, vilket har lett till stadigt ökande besökssiffror. För polismyndigheten och sociala myndigheter är Södersjukhuset en självklar omhändertagandeinstans vid misstanke om sexuellt våld och övergrepp.

Patienter i behov av vård och stöd till följd av sexuella trauman erbjuds vård inom ramen för regionens ordinarie vårdutbud. Behovet av stöd är individuellt och varierar avseende omfattning och innehåll men kan vara både akuta eller subakuta varför ett snabbt och brett omhändertagande ska garanteras. Länets husläkarmottagningar erbjuder psykosociala insatser vid lindrig till måttlig ohälsa samt krisstöd på ett geografiskt nära sätt. Patienter som är i behov av sjukhuskrävande vård eller andra specialisters resurser och kompetens remitteras till lämplig verksamhet inom psykiatrin.

I Region Stockholm är traumarelaterade syndrom högt prioriterade. Hälso- och sjukvårdsnämnden framhåller i sitt yttrande att patienten får en första vårdkontakt till specialiserad psykiatri inom två till tre veckor vid icke-akuta fall och vid akuta fall redan samma dag. Traumabehandling inkluderande behandling av sexuella trauman är en del av specialistpsykiatrins uppdrag. Flera vårdgivare inom den specialiserade psykiatrin har enheter för just traumabehandling.

Inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) erbjuds traumafokuserad kognitiv beteendeterapi (KBT), psykopedagogiska insatser och psykosociala stödinsatser anpassade efter individen på öppenvårdsmottagningar. I behandlingsutbudet finns också annan individuell psykologisk behandling som till exempel Prolonged exposure therapy, EMDR (ögonrörelser) och psykodynamisk terapi (längre behandling). I behandlingsutbudet ingår även behandling i grupp, fysioterapeutiska insatser samt farmakologisk behandling.

Capio Maria-enheten erbjuder en manualbaserad behandling av trauma och beroende med behandlingsmetoden COPE, en evidensbaserad behandling av båda tillstånden (trauma och beroendeproblematik).

We Mind erbjuder medicinering och den kognitiva beteendeterapi vilken företagets vetenskapliga råd bedömer har starkast evidens vid behandling av trauma. Detta i linje med Region Stockholms regionala vårdprogram för ångestsyndrom.

Järvapsykiatrin omfattar cirka 20 psykologer och psykoterapeuter behöriga att bedriva traumafokuserad psykoterapi. De erbjuder kognitiv beteendeterapi enskilt och i grupp, farmakologisk behandling, fysioterapi, fokuserade stödsamtal och fysisk aktivitet på recept.

Beroendecentrum Stockholm har sedan våren 2017 utvecklat ett särskilt fokus på patienter med en kombination av beroende och trauma. Kliniken erbjuder i första hand behandling med behandlingsmetoden COPE. Beroendecentrum har under 2017 utbildat flertalet psykologer i denna evidensbaserade behandlingsmetod.

Överväganden
Region Stockholm kan idag via befintliga vårdgivare erbjuda patienterna ett brett utbud av terapi för trauman. Det utökade antalet utförare och den höga kompetensen stärker möjligheten att kunna erbjuda behandlingar anpassade efter patientens individuella förutsättningar. Hälso- och sjukvårdsnämnden gör den sammantagna bedömningen att det i dagsläget därför saknas behov en sådan särskild mottagning som motionärerna föreslår ska inrättas. Verksamheterna följs upp enligt avtal och vilket ger en bra bild över huruvida önskad tillgänglighet och utfall för patienterna uppnås.

Regionsledningskontoret delar därför hälso- och sjukvårdsnämndens uppfattning och föreslår att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet har inte några ekonomiska konsekvenser.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Henrik Gaunitz
Ekonomidirektör

Beslutsexpediering:
Akt

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2019-01-14

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -12- 05
Dnr LS 2017-1528

MOTION

2017-12-05

2017:74

Motion av Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S) om den efterföljande vården för sexuellt våldsutsatta

I samband med Metoo-uppropet har frågan lyfts om vården för personer som utsatts för sexuellt våld och övergrepp. I Dagens Nyheter kunde vi nyligen läsa om att den uppföljande vården för de som utsatts för sexuella övergrepp och sexuellt våld är eftersatt i Stockholm.

Enligt Brottförebyggande rådet (Brå) så anmäldes 20 300 sexualbrott i Sverige under 2016, varav 6 720 rubricerades som våldtäkt. I den Nationella trygghetsundersökningen uppgav 2,4 procent att de utsattes för sexualbrott under 2016. Mer än hälften av alla sexualbrott (51 %) inträffar på allmän plats, och ungefär 17 procent inträffar på arbetsplatsen eller i skolan. Kvinnor i åldern 16–24 år är den grupp som är mest utsatt för sexualbrott (14 % under 2016). Särskilt utsatta är även personer som bor i storstadsregioner, personer med lägre utbildningsnivå, utrikes födda eller personer med föräldrar som har utrikes bakgrund.

Även män utsätts för sexuella övergrepp och våldtäkt, men mörkertalet är stort eftersom det är förenat med stor skuld och skam. På Södersjukhusets akutmottagning för våldtagna är alla oberoende av kön eller könsidentitet, välkomna att söka akut hjälp.

Enligt överläkaren vid akutmottagningen för våldtagna på Södersjukhuset så behöver den uppföljande specialistvården för de som utsatts för sexualbrott utvecklas i Stockholm. Detta är av särskilt stor vikt eftersom personer som utsatts för våld och sexuella övergrepp inte längre kommer att kunna få traumabehandling vid Kris- och traumacentrum där de tidigare tagits emot. I hela landet, och även i Stockholm, råder det brist på specialistmottagningar för de som utsatts för sexuellt våld. I Stockholm finns endast vård vid det akuta skedet, som exempelvis akutmottagningen för våldtagna på Södersjukhuset, men ingen särskild efterföljande vård som är anpassad för just den här gruppen för att de ska kunna bearbeta de trauman de varit med om.

Personer som har utsatts för sexuellt våld är i stor utsträckning traumatiserade eftersom det fysiska våldet upplevs som livshotande. De som har varit med om sexuella övergrepp är en särskilt utsatt grupp som inte ska behöva vända sig till den vanliga psykiatrin utan borde få ett särskilt omhändertagande vid en mottagning som tar ett helhetsansvar för deras efterföljande vårdbehov. Mottagningen bör både ha kompetens att följa upp fysiska skador, men även kunna erbjuda uppföljande samtal och traumabehandling. Vården måste alltså kunna erbjuda både fysisk och psykologisk hjälp på samma mottagning.

Vi socialdemokraterna anser att det är självklart att det måste finnas kvalitativ efterföljande vård för personer som utsatts för våld och sexuella övergrepp inom Stockholms län. Eftersom Kris- och traumacentrum, som har stor erfarenhet av behandling i detta avseende, inte längre kommer ta emot dessa patienter så behöver landstinget säkerställa att vårdbehovet kan tillgodoses även i fortsättningen.

Med anledning av ovanstående yrkas:

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att som komplement till den akuta vård som bedrivs vid Södersjukhuset inrätta en mottagning med efterföljande vård för personer som utsatts för sexuellt våld och övergrepp

Stockholm den 5 december 2017

Erika Ullberg (S)

Tove Sander (S)

Stockholms läns landsting

Hälso- och sjukvårdsnämnden

PROTOKOLLSUTDRAG
2018-12-04

§ 258
Yttrande över motion 2017:74 av Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S) om den efterföljande vården för sexuellt våldsutsatta

HSN 2018-0095

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion om den efterföljande vården för sexuellt våldsutsatta. I motionen föreslår Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S) att det inrättas en mottagning med efterföljande vård för personer som utsatts för sexuellt våld och övergrepp.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:74 av Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S)

Yrkanden

1. Ordföranden Anna Starbrink (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2. Dag Larsson (S) yrkar med instämmande av Catarina Wahlgren (V) bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden Anna Starbrink (L) ställer förslagen under proposition och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandens förslag.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Reservation

Dag Larsson (S) och Catarina Wahlgren (V) anmäler att S- och V-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.

Expedieras till

Landstingsstyrelsen
Akten

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykiatri
Andreas Falk

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-10-11

HSN 2018-0095

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2017:74 av Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S) om den efterföljande vården för sexuellt våldsutsatta

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion om den efterföljande vården för sexuellt våldsutsatta. I motionen föreslår Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S) att det inrättas en mottagning med efterföljande vård för personer som utsatts för sexuellt våld och övergrepp.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:74 av Erika Ullberg (S) och Tove Sander (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i beredningen för folkhälsa och psykiatri.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Tidigare fanns ett samarbete med utomstående aktörer som Kris- och Traumacenter därför att bedömningen då var att utbudet och kompetensen inte fanns i tillräcklig utsträckning inom psykiatrin. Under åren har

kompetensen utvecklats och idag finns ett bra utbud och kompetens att tillgå inom psykiatrin.

Det har tagits fram ett regionalt vårdprogram som ytterligare kommer bidra positivt till denna positiva utveckling. Vårdprogrammet blev klart våren 2018. Det kommer bidra till ett förbättrat underlag för planering av insatser, resurser och kompetenshöjning.

Överväganden
De personer som kommer behöva vård och stöd till följd av sexuella trauman kommer erbjudas vård inom ramen för landstingets ordinarie vårdutbud. Länets husläkarmottagningar ger psykosociala insatser vid lindrig till måttlig psykisk ohälsa samt krisstöd. Patienter som är i behov av vård som kräver sjukhusens eller andra specialisters resurser eller kompetens kommer att remitteras till lämplig verksamhet inom psykiatrin.

Inom Stockholms läns landsting är traumarelaterade syndrom högt prioriterat. Det finns hög kompetens inom flera verksamheter och tillgängligheten är bra genom att dessa patienter erbjuds snabb vård. Det gäller även i de fall då tillståndet bedöms så akut att heldygnsvård behövs. Det betyder att man som patient får en första vårdkontakt inom två till tre veckor i icke akuta fall och att man ska få hjälp samma dag vid mer akuta tillstånd.

Traumabehandling där behandling av sexuella trauman är en del ingår alltså som en del av specialistpsykiatrins uppdrag. Flera vårdgivare inom specialistpsykiatrin har speciella enheter som arbetar med traumabehandling.

Inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) erbjuds för traumasyndrom traumafokuserad kognitiv beteendeterapi (KBT) psykopedagogiska insatser och psykosociala stödinsatser på öppenvårdsmottagningarna för patienter i behov av det. I behandlingsutbudet finns också annan individuell psykologisk behandling som t. ex Prolonged Exposure Therapy, CPT, EMDR samt psykodynamisk psykoterapi. Även behandling i grupp erbjuds, fysioterapeutiska insatser samt farmakologisk behandling.

Capio Maria erbjuder en manualbaserad behandling av trauma och beroende med behandlingsmetoden COPE. COPE bygger på evidensbaserad behandling för båda tillstånden.

WeMind erbjuder medicinering och KBT. Den KBT behandling som ges är den som WeMinds vetenskapliga råd bedömt har starkast evidens gällande trauma. Detta är också i linje med Stockholm läns landstings regionala vårdprogram för ångestsyndrom.

Järvapsykiatrin har tillgång cirka 20 psykologer och psykoterapeuter som kan bedriva traumafokuserad psykoterapi i verksamheten. De erbjuder KBT enskilt och i grupp, farmakologisk behandling, sjukgymnastik, fokuserade stödsamtal och fysisk aktivitet på recept.

Beroendecentrum Stockholm har sedan våren 2017 gjort en ordentlig kvalitetshöjning inom hela Beroendecentrum för att identifiera patienter med trauma. Den behandling som i första hand erbjuds är COPE och Beroendecentrum har under 2017 utbildat flertalet psykologer i denna evidensbaserade behandlingsmetod. Patienterna får alltid parallell behandling för sitt beroende och trauma.

Behandling av PTSD förutsätter psykoterapeutisk kompetens. Evidensbaserade metoder är i första hand den KBT-baserade behandlingen ”prolonged exposure” (PE). Legitimerade psykoterapeuter har avancerad psykoterapeutisk kompetens efter en treårig halvfartsutbildning som förutsätter en grundprofession som t ex psykolog, socionom, sjuksköterska, läkare.

För psykologer ingår grundläggande psykoterapiutbildning i grundutbildningen. Andra professioner som t ex socionomer, sjuksköterskor, barnmorskor och läkare kan ha grundläggande psykoterapiutbildning (vanligen halvfartsutbildning 1,5 år) som en tilläggsutbildning och med kompletterande, specifik utbildning i PE ha rätt kompetens för att ge sådan behandling.

Förvaltningens bedömning är sammantaget att det finns tillräcklig kompetens och utbud för behandling av personer som utsatts för sexuellt våld och övergrepp. Behovet av en särskild mottagning för denna vård finns därför inte.

Ekonomiska konsekvenser
Förslag till beslut får inga nya ekonomiska konsekvenser då den verksamhet som bedrivs ryms inom den ekonomiska ramen för redan tecknade avtal.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Det finns en bred kompetens och stort utbud av behandlingsinsatser för behandling av personer som utsatts för sexuellt våld. Bedömningen är att förslag till beslut inte har negativa konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Det finns en bred kompetens och stort utbud av behandlingsinsatser för behandling av personer som utsatts för sexuellt våld. Bedömningen är att förslag till beslut leder till en ökad jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Bedömningen är att förslag till beslut får oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Bedömningen är att förslag till beslut leder till oförändrade administrativa konsekvenser.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Landstingsstyrelsen

Godkänd av Barbro Naroskyin, 2018-10-11